

RELACIONS HUMANES ENTRE VALLCLARA I LES GARRIGUES (SEGLES XIX-XX)

Josep M.T. Grau Pujol

Vallclara, Vimbodí, Senan i Vilanova de Prades són els termes municipals de la Conca de Barberà que limiten amb les Garrigues. La nostra intenció amb el present article és documentar les relacions humanes del primer poble, Vallclara, amb els seus veïns garriguencs. La font documental emprada ha estat el padró d'habitants dels segles XIX i XX, malgrat les divisions administratives del segle XIX (província i partit judicial) que el separaren oficialment de localitats amb un passat comú: jurisdicció senyorial del monestir de Poblet, pertinença a l'Arquebisbat de Tarragona, una economia agrària...

Segons Josep Iglésies, Vallclara l'any 1857 comptava amb 411 habitants; el 1877, amb 433; el 1897, 426. S'inicia la davallada que s'accentuarà en el segle XX: el 1930 baixà a 295, el 1950 a 209 i el 1970 sols a 129 (1). La causa serà la emigració vers a les ciutats a la recerca d'un futur millor. La base econòmica era l'agricultura amb el complement de la ramaderia i el bosc, sense indústria i amb una dependència del clima per a obtenir bones collites; l'aigua és escassa i els conreus són de secà.

A l'edat moderna ja constatem una vinculació estreta de les Garrigues amb la Conca de Barberà; així, en el darrer quart del segle XVIII documentem la presència de 18 emigrants garriguencs a Montblanc, la majoria dones (catorze) (2). Segons els dos padrons del mil vuit-cents, el flux d'arribada d'emigrants de la comarca veïna es mantingué estable a l'entorn d'una trentena. En el primer terç del segle XX la tendència és el decreixement, primer a la meitat i posteriorment a nivells ínfims; evidentment, les Garrigues també patien els efectes de l'èxode rural.

Els intercanvis humans del segle XIX de Vallclara es feien bàsicament amb la Conca, les Garrigues i les Muntanyes de Prades. Les migracions internes de proximitat giren entorn de les estratègies matrimonials, de fer un bon casament i procurar augmentar el patrimoni; les festes majors esdevenien una excel·lent ocasió per establir contacte amb nois i nois casadores, si bé en ocasions els enllaços es pactaven entre famílies (és a dir, els pares).

L'aportació principal de les Garrigues a Vallclara fou de dones, la majoria casades amb homes de Vallclara, localitat on s'establiren. Això fa que en la majoria de nissagues vallclarines hi hagin parents dels municipis propers. En el segle XIX, el rànquing el té el Vilosell; el segueixen a més distància Vinaixa i la Pobla de Cèrvoles; el factor distància és determinant. Dels 25 pobles que integren les Garrigues, a Vallclara només hi ha representants de 10, menys de la meitat, i tots són de secà. A la secció de genealogies de la revista *Talaia* hi localitzem alguns noms, tal és el cas dels Boquer (3)

TAULES

Evolució dels emigrants de les Garrigues que s'instal·len a Vallclara segons els padrons d'habitants

Poblacions	1873	1897	1931	1955	1970
L'Albi	6	2	3	2	0
Cervià G.	0	2	0	0	0
El Cogul	0	0	0	1	1
L'Espluga C.	3	0	0	3	0
Fulleda	0	0	1	0	0
Els Omellons	1	0	0	0	0
La Pobla de C.	0	3	4	1	1
Tarrés	3	3	0	0	0
El Vilosell	12	14	4	0	0
Vinaixa	7	4	1	1	1
Total	32	28	13	8	4

Gènere dels emigrants garriguencs a Vallclara

Any	Home	Dona
1873	12	20
1897	2	26
1931	2	11
1955	3	5
1970	4	0
Total	23	62
%	27	73

Apèndix I

Emigrants de les Garrigues que s'instal·len a Vallclara segons el padró municipal de 1873

-L'Albi (6)

- Damià Buti Albages, pagès, 59 a., ea. 29 (1843), la seva dona era de Vallclara.
- Jaume Guim Gassol, pagès, 65 a. ea. 32 (1840), casat amb una Vallclarina.
- Josepa Guiner Gallofré, v., havia arribat a Vallclara el 1822.
- Francesca Lladó Perramon, 20 a., casada amb el propietari de Vallclara Ramon Sales Duc.
- Antònia Planella Ribes, casada amb un pagès de Vallclara, poble on arribà el 1858.
- Rita Pujol Tarragó, s.42 a., ea. 10 (1841).

L'Espluga Calba (3)

- Josepa Blai Muntanyola, v.72 a., ea. 41 (1842).
- Feliu Mateu Sans, pagès, 42 a., ea. 34 (1865), la seva dona era de Vallclara.
- Dolors Mateu Sales, 11 a., ea. 3 (1865), filla de l'anterior. Una germana seva, Francesca, de 8 anys és nascuda a la Riba.

Els Omellons (1)

-Josep Martí Aixalà, pagès, 71 a., ea. 58 (1860), la seva dona era vallclarina.

Tarrés (3)

-Pau Aixalà Boldú, pagès, s., sols feia un any i mig que residia a Vallclara. El padró el considera com a transeünt.

-Rosa Amorós Pàmies, casada amb un pagès de Vallclara on s'hi havia desplaçat el 1867.

-Paula Xifre Xifre, casada amb un pagès de Vallclara, poble on arribà el 1864.

El Vilosell (12)

-Teresa Boquer Lladó, casada amb un pagès de Vallclara (Josep Balcells Alentorn), poble on havia arribat el 1870.

-Francesca Boquer Lladó, casada amb un pagès de Vallclara (Antoni Gili Palau).

-Raimunda Bover Prenafeta, v., havia arribat a Vallclara el 1825.

-Teresa Escolà, casada amb un pagès de Vallclara (Salvador Vellet Baldric), poble on havia arribat el 1867.

-Rosa Fleix Marcè, 25 a., feia mig any que vivia a Vallclara.

-Ramon Font Anguera, prevere, s. 33 a., ea. 30 (1870). En aquell any a Vallclara hi havia un altre capellà, Anton Balcells Miró, de 71 anys natural de la mateixa localitat.

-Maria Anguera, v., mare de l'anterior, havien arribat conjuntament.

-Sebastià Preixens Tarragó, pagès, 23 a., ea. 22 (1872), casat amb una dona de Vallclara.

-Jaume Prenafeta Palau, pagès, 24 a. c. sols feia dos mesos que vivia a Vallclara.

-Francesca Rubió Marcè, feia 2,5 anys que habitava a Vallclara.

-Josepa Oliver Vives, casada amb un pagès de Vallclara, on vivia des de 1847.

-Antònia Tarragó Descarga, havia arribat a Vallclara el 1863.

Vinaixa (7)

-Maria Bonet Solanes, havia arribat a Vallclara el 1837, poble del seu marit.

-Maria Clota Oliver, casada amb un pagès de Vallclara, localitat on havia arribat el 1868.

-Francesc Clota Prats, pagès, 41 a.

-Francesc Fuster Súria, pagès, 43 a., ea.27 (1857), la seva muller era de Vallclara.

-Francesc Miró Palau, pagès, 29 a., ea. 25 (1869), la seva esposa era de Vallclara.

-Salvador Serra Arquer, 69 a., ea. 36 (1840), la seva muller era de Vallclara.

-Maria Serra Solanes, 22 a, feia 9 mesos que estava domiciliada a Vallclara, poble d'on era el seu marit, dedicat a l'agricultura.

Abreviatures: a: anys, ea: edat d'arribada a Vallclara (entre parèntesi l'any), v: vidu/a.

Observacions: és possible que alguna dada sigui errònia ja que la declaració al padró es feia de forma oral.

Font: Arxiu Comarcal de la Conca de Barberà (ACCB), fons municipal de Vallclara, padró 1873, sign. 8795.9.3. El padró es tanca el 31 de desembre de 1872.

Apèndix II

Emigrants de les Garrigues que s'instal·len a Vallclara segons el padró municipal de 1897

L'Albi (2)

- Francesca Lladó Ramon, 47 a., ea. 21(1871), casada amb un propietari de Vallclara.
- Teresa Saltó Manresa, 31 a., ea. 23 (1889), casada amb un pagès de Blancafort.

Cervià (2)

- Maria Grau Vives, 38 a., ea. 28 (1887), casada amb un pagès de vallclara.
- Francesca Simó Anglès, c., 47 a., ea. 22 (1872).

La Pobla de Cérvoles (3)

- Teresa Cabrer Pelegrí, 30 a., ea. 3 (1870), casada amb un propietari de Vallclara (Joan Sales Anglès).
- Càndia Pujol Gassol, v., 50 a., ea. 32 (1875).
- Ursisina Vall, 38 a., ea. 36 (1895).

Tarrés (3)

- Rosa Amorós Pàmies, v., 60 a., ea. 30 (1867).
- Rosa Gili Vilalta, 34 a., ea. 24 (1887), casada amb un propietari de Vallclara.
- Magdalena París Gener, 37 a., casada amb un pagès de Vallclara.

El Vilosell (14)

- Teresa Arbós Boquer, 25 a., ea. 3 (1875), casada amb un propietari de Vallclara (Josep Josa Amorós).
- Francesca Boquer Lladó, 52 a., ea. 22 (1901) casada amb Antoni Gili Palau, pagès de Vallclara.
- Modesta Camps Miquel, 24 a., ea. 23 (1896), casada amb un pagès de Vallclara (Agustí Vellet Capdevila).
- Antònia Cornadó Martí, 23 a., ea. 21 (1895) casada a Vallclara amb Ramon Pujol Fleix.
- Antònia Català Cortés, 54 a., ea. 34 (1877), casada amb un pagès de Vilanova de Prades.
- Macià Salvador Català, s.,18 a., ea. 0, fill de l'anterior.
- Miquel Català Cortès, 36 a., ea. 26 (1887), casat amb Jerònima Anglès Trullols.

- Maria Cunillera Ferrer, 44 a., ea. 28 (1881), casada amb un pagès de Vallclara (Ramon Grau Baldrich).
- Josepa Ferrer Vinyes, 48 a., ea. 28 (1877), casada amb Ramon Boquer Boltó, de Vallclara.
- Rosa Lluís Marcè, 58 a., ea. 30 (1869), casada amb el pagès de Vallclara Ramon Pujol Llurba.
- Josepa Olivé Anglès, 67 a., ea. 17 (1847), casada amb el propietari de Vallclara Josep Pujol Llurba.
- Berenguera Prenafeta Andreu, 34 a., ea. 21 (1884), casada amb un pagès de Vallclara (Joan Anglès Arbós).
- Francesca Rubió Marcè, 48 a., ea. 28 (1877), casada amb un pagès de Vallclara (Francesc Josa).
- Magdalena Saperes Pujol, 52 a., ea. 27 (1872).

Vinaixa (4)

- Teresa Clota Oliver, 51 a., ea. 20 (1866), casada amb un pagès de Vallclara.
- Francesca Fuster Súria, 70 a., ea. 28 (1855), casada amb un home de Vallclara.
- Úrsula Moragues Palau, 37 a., ea. 23 (1883), casada amb un pagès de Vallclara.
- Maria Veciana Gili, 46 a., ea. 41 (1892), casada amb un propietari de Vallclara.

Font: ACCB, fons municipal Vallclara, padró habitants 1897, sign. 8795.4.2

Apèndix III

Emigrants de les Garrigues que s'instal·len a Vallclara segons el padró municipal de 1931

-L'Albi (3)

- Maria Bernat Cunillera, v. 48 a., ea. 24 (1907).
- Jaume Dalmau Vallver, fuster, 64 a. (1867), ea. 37 (1904), la seva muller era de Vallclara.
- Teresa Manresa Saltó, 66 a. (1865), ea. 24 (1889), casada amb un pagès de Blancafort.

Fulleda (1)

- Francesca Santamaria Prats, 41 a.(1890), ea. 29 (1919), casada amb un propietari de Vallclara.

La Pobla de Cérvoles (4)

- Teresa Cabré Pelegrí, v. 61 a. (1870), ea. 38 (1908).
- Assumpció Puigdengoles Perramón, 49 a. (1882), ea. 24 (1906), casada amb el propietari de Vallclara Gener (*Genaro*) Josa Anglés.
- Rosa Josa Puigdengoles, 25 a. (1906), ea. 0., filla de l'anterior.
- Ursisina Vall Anguera, 61 a. (1870), ea. 27 a. (1897), casada amb un pagès vallclari.

El Vilosell (4)

- Teresa Arbós Boquer, 60 a. (1871), ea. 20 (1891), casada amb Josep Josa Amorós, pagès de Vallclara.
- Modesta Camps Miquel, 59 a., ea. 22 (1894), casada amb el propietari de Vallclara, Agustí Vellet Capdevila.
- Josep Josa Sales, 8 a., ea. 0 (1923), el seu pare era un pagès de Vallclara.
- Teresa Macià Ballcells, v. 78a., ea. 43 (1896).

Vinaixa (1)

- Úrsula Moragues Palau, 71 a., ea. 26 (1886).

Abreviatures: a: anys, ea: edat d'arribada a Vallclara (entre parèntesi l'any), v: vidu/a.

Nota: En aquest any a Vallclara hi vivia un miner natural de Palafrugell (Empordà).

Font: ACCB, fons municipal Vallclara, padró d'habitants tancat el 10 de febrer de 1931, sign. 8796.2.1.

Apèndix IV

Emigrants de les Garrigues que s'instal·len a Vallclara segons el padró municipal de 1955

-L'Albi (2)

- Rosa Cornet Mas, 26 a., ea. 21 (1950), casada amb un pagès de Vallclara.
- Francesc Moragues Sementer, pagès, 48 a., ea. 33 (1940), casada amb la barcelonina Maria Josa Roig.

El Cogul (1)

- Salvador Vallverdú Oriol, pagès, 57 a., ea. 39 (1937), la seva muller era de Vallclara.

L'Espluga Calba (3)

- Neus Alsina Batiste, 26 a., ea. 23 (1952), el seu home era un pagès de Vallclara.
- Ramona Espasa Blai, 24 a., ea. 22 (1953), casada amb un pagès de Vallclara.
- Modesta Sairac Orteu, 55 a., ea. 23 (1923).

La Pobla de Cérvoles (1)

- Assumpció Puigdengoles Perramon, v. 74 a., ea. 22 (1903).

Vinaixa (1)

- Josep Güell Bonet, pagès, 38 a., ea. 27 (1944), la seva muller era de Vallclara.

Abreviatures: a: anys, ea: edat d'arribada a Vallclara (entre parèntesi l'any), v: vidu/a.

Font: ACCB, fons municipal de Vallclara, padró d'habitants de 1955, sign. 8796.2.5

NOTES

- (1) "El poblament a les Muntanyes de Prades", *Arrels* (l'Espluga de Francolí) 2 (1983), p. 19-33.
- (2) Vegeu el nostre estudi, "Immigració al Montblanc setcentista (1774-1794)", *Aplec de Treballs* (Montblanc) 22 (2001), p. 31-52.
- (3) Joan Ollé Nieto, "L'arbre genealògic dels Boqué de cal marxant", *Talaia* (El Vilosell) 7 (2006), p. 20-21. El 1869 Magí Boquer Lladó del Vilosell es casà a Vallclara amb Bonaventura Gil Serra, d'aquesta darrera vila. Jaume Caballé Arbós, en el recompte de les 1.494 inscripcions de naixements del registre civil del Vilosell entre 1871 i 1970, documenta que el pare havia nascut a Vallclara en 31 casos i la mare en 78, la darerra xifra situa a Vallclara en el segon lloc després de la Pobla de Cèrvoles, per sota seu destaca l'Albi. "L'arbre genealògic de les famílies del Vilosell", *Talaia* (El Vilosell) 4 (2003), p. 18-23 .

Article publicat a la revista *Talaia* (El Vilosell), 8 (2007), p. 28-31.